

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 619:636.597.8:591.445

**НАДНИРКОВА ЗАЛОЗА ІНДОКАЧКИ: ОСОБЛИВОСТІ МАКРО- І
МІКРОСКОПІЧНОЇ БУДОВИ**

Кот Т.Ф., доктор ветеринарних наук, професор

Прокопенко В.С., аспірант

Поліський національний університет

Вітчизняне м'ясне птахівництво інтенсивно розвивається завдяки вирощуванню переважно курчат-бройлерів та індиків. Але існують й інші види сільськогосподарської птиці, які можуть розширити спектр споживання м'ясної

продукції, створити нові аграрні підприємства. Однією з унікальних порід птахів ряду Гусеподібні є індокачка, яка росте дуже швидко. За три місяці селезень може досягати 5 кг, а качка набирає 3 кг ваги. М'ясо індокачки за смаком нагадує телятину, воно нежирне і готується дуже швидко.

Актуальною проблемою ветеринарної медицини є дослідження закономірностей розвитку, будови і функцій ендокринної системи сільськогосподарської птиці, що важливо для наукового обґрунтування технологій її вирощування та опанування механізмів розвитку захворювань органів, зокрема і надниркової залози. Гормони надниркової залози впливають на ріст і диференціювання тканин, регулюють водний, білковий, вуглеводний, жировий і мінеральний обміни, впливають на резистентність організму до інфекцій, інтоксикації, стресу, низької температури та інших факторів.

Метою досліджень було встановити особливості макро- і мікроскопічної будови надниркової залози індокачки (*Cairina moschata*) віком 210 діб (n=6). Усі втручання та забій птиці було проведено з дотриманням вимог «Загальних принципів експериментів на тваринах», які ухвалено на Першому національному конгресі з біоетики (м. Київ, 2001 р.), узгоджено з положеннями «Європейської конвенції про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних та інших наукових цілей» (м. Страсбург, 1987 р.) і відповідають Закону України № 692 «Про захист тварин від жорстокого поводження» (3447-IV) від 21.02.2006 р. Масу тіла птиці визначали шляхом зважування на вагах PS6000/C/2, абсолютну масу надниркової залози за допомогою вагів Axis ANG200C, лінійні розміри (довжину, товщину, ширину) за допомогою штангенциркуля ШЦ 160-0,05. Для проведення гістологічних досліджень застосовували загальноприйняті методи фіксації матеріалу і виготовлення гістозрізів. Останні фарбували гематоксиліном Караці та еозином. Цифрові дані обробляли варіаційно-статистичними методами на персональному комп'ютері з використанням програмного пакету «Statistica 6».

Проведеними дослідженнями встановлено, що надниркова залоза індокачки є парним паренхіматозним органом яскраво-жовтого кольору. Квадратну форму має права надниркова залоза, трикутну – ліва надниркова залоза. Їх абсолютна і відносна маса становить відповідно $0,076 \pm 0,004$ г і $0,004 \pm 0\%$. Абсолютна маса лівої надниркової залози ($0,032 \pm 0,004$ г), порівняно з таким показником правої ($0,044 \pm 0,001$, г) не вірогідно ($P > 0,05$) менша в 1,38 раза. Найбільше середнє значення має довжина ($8,52 \pm 0,08$ мм), дещо менше ширина ($3,84 \pm 0,10$ мм) і найменше – товщина ($1,67 \pm 0,08$ мм) надниркової залози індокачки. Довжина лівої надниркової залози ($9,70 \pm 0,10$ мм), порівняно з правою наднирковою залозою ($7,33 \pm 0,09$ мм), вірогідно ($P < 0,01$) більша 1,32 рази. Ширина лівої надниркової залози ($2,95 \pm 0,11$ мм), навпаки, вірогідно ($P < 0,05$) поступається такому показнику правої надниркової залози ($4,73 \pm 0,09$ мм). Показник товщини надниркової залози індокачки варіює у вузьких межах – від $1,10 \pm 0,06$ мм (права надниркова залоза) до $2,25 \pm 0,11$ мм (ліва надниркова залоза).

Зовні надниркова залоза індокачки вкрита жировою тканиною. Під нею міститься відносно товста сполучнотканинна капсула, в якій місцями реєструються вузли симпатичної нервової системи і кровоносні судини. Останні спостерігаються і під самою капсулою (субкапсулярному шарі). Паренхіма надниркової залози індокачки представлена інтерреналовою і супрареналовою тканинами, клітини яких

утворюють тяжі, що переплітаються між собою. У центральній зоні надниркової залози тяжі ендокриноцитів інтерреналової тканини розміщуються у два ряди, формуючи острівці овальної форми. Їх рівномірно оточують скупчення клітин супрареналової тканини. Ендокриноцити інтерреналової тканини мають кубічну або стовпчасту форму, еозинофільно забарвлену цитоплазму, округлої форми ядро, розміщено ексцентрично. Клітини супрареналової тканини полігональної форми, мають базофільну цитоплазму, округле, центрально розміщене ядро. Між тяжами інтерреналової та супрареналової тканин спостерігаються прошарки пухкої волокнистої сполучної тканини з венозними синусами. Просвіт останніх, переважно, зірчастої або щілиноподібної форми. У периферичній зоні надниркової залози індокачки превалює інтерреналова тканина, клітинні тяжі якої дугоподібно вигнуті, венозні синуси розміщуються поодинокі.

Отже, надниркова залоза індокачки є парним паренхіматозним органом яскраво-жовтого кольору, квадратної (права залоза) або трикутної (ліва залоза) форми. Щодо розмірів надниркової залози, найбільше середнє значення має довжина, дещо менше ширина і найменше – товщина. Капсула надниркової залози містить кровоносні судини і вузли симпатичної нервової системи. У паренхімі надниркової залози індокачки виділяється периферична і центральна зони, що зумовлено конфігурацією тяжів інтерреналової та супрареналової тканин. Більшість венозних синусів і скупчень ендокриноцитів супрареналової тканини реєструється в центральній зоні надниркової залози індокачки.